

Zakres informacji przekazywanych pacjentowi

Anna Stychlerz, „Vox iuris” Doradztwo Prawne, Szczecin

Przekazanie informacji o stanie zdrowia pacjenta oraz planowanych dla niego świadczeń medycznych należy do lekarza opiekującego się pacjentem. Ważne jest, aby taka informacja została przekazana pacjentowi w sposób jasny, dostępny i zrozumiały. Przede wszystkim przekazywane treści powinny być dostosowane do możliwości intelektualnych pacjenta. Zakres informacji, które lekarz jest zobowiązany przekazać pacjentowi lub jego przedstawicielowi ustawowemu, został określony w ustawie z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry.

ARTYKUŁ 31

Zgodnie z art. 31 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry lekarz ma obowiązek udzielać pacjentowi lub jego ustawowemu przedstawicielowi przystępnej informacji o jego stanie zdrowia, rozpoznaniu, proponowanych oraz możliwych metodach diagnostycznych, leczniczych, dających się przewidzieć następstwach ich zastosowania albo zaniechania, wynikach leczenia oraz rokowaniu. Ponadto lekarz może udzielać powyższych informacji innym osobom tylko za zgodą pacjenta. Jeśli chodzi o żądanie pacjenta do udzielenia informacji, lekarz nie ma obowiązku udzielić informacji w powyższym zakresie.

W sytuacjach wyjątkowych, jeżeli rokowanie jest niepomysłne dla pacjenta, lekarz może ograniczyć informację o stanie zdrowia i o rokowaniu, jeżeli według oceny lekarza przemawia za tym dobro pacjenta. W takich przypadkach lekarz informuje przedstawiciela ustawowego pacjenta lub osobę upoważnioną przez pacjenta. Na żądanie pacjenta lekarz ma jednak obowiązek udzielić mu żądanej informacji. Powyższy obowiązek informacyjny lekarza, dotyczy także pacjentów, którzy ukończyli 16 lat. W przypadku gdy pacjent nie ukończył 16 lat lub jest nieprzytomny bądź niezdolny do zrozumienia znaczenia informacji, lekarz udziela informacji przedstawicielowi ustawowemu, a w razie jego braku lub gdy porozumienie się z nim jest niemożliwe — opiekunowi faktycznemu pacjenta. Pacjentowi, który nie ukończył 16 lat, lekarz udziela informacji w zakresie i formie potrzebnej do prawidłowego przebiegu procesu diagnostycznego lub terapeutycznego i wysłuchuje jego zdania.

PRAWO DO INFORMACJI NA TEMAT RYZYKA I SKUTKÓW ZABIEGU MEDYCZNEGO

Zgodnie z art. 13 ust. 3 Kodeksu Etyki Lekarskiej lekarz jest zobowiązany do informowania pacjenta lub podmiotu przez niego uprawnionego zarówno o planowanych, jak

Przekazywane treści powinny być dostosowane do możliwości intelektualnych pacjenta

Na żądanie pacjenta lekarz ma obowiązek udzielić mu żądanej informacji

Adres do korespondencji:
Anna Stychlerz
ul. Wojska Polskiego 63
70-476 Szczecin
tel.: 0601-784-817
e-mail: info@voxiuris.pl

Copyright © 2008 Via Medica
ISSN 1897-3590

i wszelkich dostępnych metodach diagnostyczno-terapeutycznych i ryzyku związanym z ich przeprowadzeniem. Szczęólnego wyjaśnienia wymaga wybrana przez lekarza metoda, którą uznał za najlepszą pod względem korzyści dla pacjenta i jakie są ewentualne powikłania jej zastosowania. Z wyżej wymienionych przepisów wynika, że lekarz z zasady ma obowiązek informowania pacjenta lub jego przedstawiciela ustawowego o skutkach i ryzyku zabiegu medycznego w każdym przypadku.

WYJĄTKI OD BEZWZGLĘDNEGO INFORMOWANIA PACJENTA

Wyjątki od bezwzględne obowiązk informowania pacjenta przewiduje art. 17 Kodeksu Etyki Lekarskiej. Zgodnie z nim, wiadomość o niekorzystnej ocenie stanu pacjenta może nie zostać przekazana pacjentowi jedynie wówczas, gdy zdaniem lekarza będzie to dla pacjenta korzystniejsze niż oświadczenie mu prawdy o jego stanie zdrowia. Ponadto zgodnie z art. 31 ust. 4 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty lekarz może przekazać pacjentowi informacje na temat jego stanu zdrowia, pomijając przy tym negatywne wiadomości, jeśli udzielnie w ten sposób informacji korzystnie wpłynie na stan zdrowia pacjenta.

SKUTKI NIEWYWIĄZYWANIA SIĘ Z OBOWIĄZKU POINFORMOWANIA PACJENTA O RYZYKU ORAZ SKUTKACH PRZEPROWADZONEGO ZABIEGU

Brak poinformowania pacjenta o ryzyku oraz skutkach przeprowadzonego zabiegu powoduje, że zgoda wyrażona przez pacjenta jest wadliwa. Pacjent, któremu nie zostały przekazane informacje na temat planowanego zabiegu medycznego, nie może wyrazić zgody na jego wykonanie ponieważ nie ma świadomości co do formy jego przeprowadzenia, ryzyka, skutków i powikłań wynikających z jego wykonania. Podjęcie się wy-

konania zabiegu medycznego bez ważnej zgody pacjenta naraża lekarza na odpowiedzialność cywilną za szkodę wyrządzoną pacjentowi.

CO POWINIEN OBEJMOWAĆ ZAKRES INFORMACJI?

Zakres informacji na temat zabiegu medycznego powinien obejmować informacje dotyczące normalnych, typowych, zwykle występujących skutków zabiegu oraz przewidzianego zwykle z zabiegiem ryzyka i powikłań, które mogą wystąpić w związku z wykonaniem czynności medycznej. Nie można wymagać od lekarza, aby przekazywał pacjentowi informacje na temat skutków lub ryzyka niedającego się przewidzieć. Obowiązek udzielenia informacji przez lekarza oraz wymóg uzyskania zgody przedstawiciela ustawowego nieletniego pacjenta był niejednokrotnie przedmiotem orzecznictwa sądowego. Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego w sprawie sygn. akt. I CR 147/70 z dnia 04.07.1970 r., lekarz pytający opiekunów o wyrażenie zgody na dokonanie zabiegu nie jest zobowiązany do informowania o wszelkich możliwych komplikacjach, jakie mogą nastąpić w związku z zabiegiem. Wystarczającym pouczeniem pacjenta lub jego rodziny przy wyrażaniu zgody na dokonanie zabiegu jest wskazanie na to, że zabieg jest poważny i kryje pewne niebezpieczeństwa, chyba że osoba wyrażająca zgodę żąda szczegółowych informacji. Sąd Najwyższy stwierdził także, że nie do przyjęcia byłby pogląd, że ryzyko zabiegu dokonanego zgodnie z wiedzą i sztuką lekarską, którego niepowodzenie zostało spowodowane przyczynami związanymi z właściwościami organizmu pacjenta, powinien ponieść zakład leczniczy. W wyroku z dnia 06.08.1991 r. w sprawie sygn. akt. I A Cr 2639/91 Sąd Apelacyjny w Poznaniu stwierdził, że brak należytego uprzedzenia rodziców małoletniej, przed wyrażeniem przez nich zgody na operację, o możliwości

**Lekarz może przekazać
pacjentowi informacje na
temat jego stanu zdrowia,
pomijając przy tym
negatywne wiadomości,
jeśli udzielnie w ten
sposób informacji
korzystnie wpłynie na
stan zdrowia pacjenta**

komplikacji pooperacyjnych, w sytuacji gdy nie było bezwzględnych wskazań do dokonania zabiegu operacyjnego, czynić mogłoby zabieg nieusprawiedliwionym i powodować odpowiedzialność Skarbu Państwa na zasadzie art. 417 k.c. Obowiązkiem sądu jest wyjaśnić przy pomocy biegłego, czy odebranie zgody na operację dziecka odpowiadało wymogom stawianym w tym zakresie funkcjonariuszom służby zdrowia i przyjętej praktyce. Zgodnie z orzecznictwem nie można domagać się od lekarza, by uprzedził pacjenta o wszelkich mogących wystąpić komplikacjach, zwłaszcza takich, które zdarzają się niezmiernie rzadko. Takie uprzedzenie mogłoby prowadzić do zbędnego pogorszenia samopoczucia pacjenta i do bezpodstawnej odmowy wyrażenia zgody na dokonanie zabiegu. Sposób pouczenia przy odbieraniu zgody na zabieg (operacji czy badania) musi być uzależniony od rodzaju zabiegu (wyrok Sądu Najwyższego w sprawie sygn. akt. I CR 441/73 z 28.08.1973 r.).

PODSTAWA PRAWNA

1. Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (Dz.U. z 2008 r., nr 136, poz. 857).
2. Kodeks Etyki Lekarskiej z dnia 2 stycznia 2004 r. (zawierający zmiany uchwalone w dniu 20.09.2003 r. przez Nadzwyczajny VII Krajowy Zjazd Lekarzy).
3. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 04.07.1970 r. sygn. akt. I CR 147/70, LEX nr 6758.
4. Wyrok Sądu Najwyższego w sprawie z dnia 28.08.1973 r. sygn. akt. I CR 441/73, OSNC 1974/7-8/131.
5. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 06.08.1991 r. sygn. akt. I A Cr 2639/91, Wokanda 1992/2/29.

PODMIOTOWY ZAKRES INFORMACJI O STANIE PACJENTA

Obowiązkiem lekarza jest udzielenie informacji na temat skutków i ryzyka zabiegu medycznego pacjentowi lub przedstawicielowi ustawowemu pacjenta małoletniego, chorego psychicznie, niedorozwiniętego umysłowo lub ubezwłasnowolnionego. Istnieje także możliwość przekazania informacji o stanie zdrowia pacjenta osobom trzecim bez jego zgody, w przypadku gdy pacjent jest nieprzytomny lub nie jest w stanie zrozumieć przekazywanej mu informacji. Ponadto zgodnie z art. 16 Kodeksu Etyki Lekarskiej w odniesieniu do pacjenta nieprzytomnego lekarz powinien mieć pewność, że osoba, której przekazuje informacje na temat zdrowia pacjenta, nie wykorzysta ich przeciwko pacjentowi.

FORMA PRZEKAZANIA INFORMACJI

Informacje na temat ryzyka i skutków zabiegu medycznego mogą być przekazywane zarówno w formie ustnej, jak i pisemnej.

Nie można domagać się od lekarza, by uprzedził pacjenta o wszelkich mogących wystąpić komplikacjach, zwłaszcza takich, które zdarzają się niezmiernie rzadko